"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year $4.00

Telephone: 51 465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекґреґор, у Вінніпеґу, Ман.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непоміщених в газеті рукописів не звертається, хіба що дописуватель виразно зазначить, що бажає звороту свого рукопису на случай його непоміщення та залучить почтовий стемпель на його пересилку.

ЩО МИ ЗРОБИЛИ ВЖЕ ДЛЯ БУДОВИ УКР. РОБ. ДОМУ В ТОРОНТО?

Кінчається половина часу місячної кампанії для будови Укр. Роб. Дому в Торонто. Поки це число "Укр. Роб. Вістей" дійде до своїх читачів та до всіх українських робітничих і фармерських організацій — буде 1. березня. А від 1. березня лишається ще два тижні кампанії.

Два тижні — час короткий. Але взявшись до праці, можна ще багато за цих два тижні зібрати жертв чи позичок в товаришів на будову Укр. Роб. Дому в Торонто.

Допомога саме тепер дуже на часі. Фотографія, що її ми містимо в цему числі "Укр. Роб. Вістей", показує, що пивниця під будовою "Укр. Роб. Дому в Торонто вже викопана й почато мурування стін пивниці. Це на фотографії. Треба-ж знати, що поки фотографію брано та вироблювано її й з неї кліші та поки вона попала до ґазети, то робота за той час не стояла, але йшла вперед. Останні вісти з Торонто наспіли до нашої редакції, що стіни пивниці вже вимуровано. Стіни — пивниці. Тепер будуть йти стіни вгору. Щоб вони йшли без затримки, — а йти вони мають високо, — треба тої сили, що двигає горами. Цею силою є долари. Від них залежить грубина, вишина і міць стін.

Тому ми ставимо запитання: "Що ми зробили вже для того, щоб ті стіни росли вгору й зміцнювали не лише будову, але й віру торонтонських робітників у нашу з ними солідарність та в обіцяну допомогу?" Це питання, товариші робітники й фармері, ставимо ми всім нашим організаціям, кожному членові й членкині з поодинока, всім читачам нашої преси та українським робітникам і фармерам взагалі.

Ставимо це питання й кличемо:

Товариші робітники й фармері! Поспішім з щирою допомогою будові Укр. Роб. Дому в Торонто! Докладім в цих найблищих двох тижнях наших старань і праці, жертвуймо самі й збираймо жертви від своїх сусідів та знайомих! Хто з товаришів є в спромозі визичити певну суму, то хай зашле її на адресу Ц.В.К. ТУРФДім, зазначуючи на який час і за який процент чи без проценту.

Товариші! Подбайте, щоб ні одна з ліст розісланих Центральним Виконавчим Комітетом ТУРФДім, не залежала у вас, але щоб вернула в березні до Ц.В.К. заповнена іменами жертводавців на Укр. Роб. Дім в Торонто.

Відділи й товариства всіх наших організацій! Вложіть свою колективну силу й енерґію в першій половині місяця березня в працю на користь будови Укр. Роб. Дому в Торонто. Постановім своїм завданням, що спільними нашими силами до весни має бути закінчена наша найновіша й прекрасна інституція в Торонто!

ЧИ ВИ ВЖЕ Є ЧЛЕНОМ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКИЙ ДІМ?

Коли ми говоримо про Укр. Роб. Дім в Торонто, то говоримо не лише про його холодні мури, стіни. Стіни є німі. Але вони потрібні для нас, організації, як затишок, притулок, в яких ми могли-б спокійно провадити свою організаційну, освідомляючу й культурну працю. Тому при будованню кожної нової інституції ми одночасно стараємося лучити довкола неї робітників і фармерів. Коли місцевість невеличка, й будинок, що там будується, має тільки місцевий характер, ми докладаємо старань, щоб місцеве робітництво та фармерство зорганізувалося довкола него. Коли місцевість більша і її інституція має ширше значіння, скажемо провінціональне, ми стараємося лучити довкола неї робітників і фармерів цілої даної провінції, як коло центральної лучимо робітництво й фармерство цілої країни.

Хоч Український Робітничий Дім в Торонто має провінціональне зачіння, або центральне значіння лише для східньої Канади, то однак, що будинок є досить коштовний, а наша організація є централізована під одною домініяльною інкорпорацією, З'їзд ТУРФДім поручив Ц.В.К. руководити будовою Укр. Роб. Дому в Торонто, головно місячною кампанією допомоги будові, звязавши її із кампанією в тому місяці за побільшенням членства ТУРФДім.

Виконуючи волю з'їзду, Ц.В.К. ТУРФДім ставить питання перед всіми читачами робітничо-фармерської преси й перед українськими трудящими масами: "Чи ви є вже членами Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім? Коли ні, то ставайте його членом, чи членкинею саме тепер, підчас місячної кампанії допомоги будові Укр. Роб. Дому в Торонто! Складаючи свою жертву на будову Укр. Роб. Дому в Торонто, допомагаючи нашій організації будувати інституції — чому й самим вам не стати при тій нагоді членом чи членкинею цеї великої освітньої організації й бути власником тої інституції, до збудовання якої ви спричинилися своєю жертвою? І не тільки цеї одної інституції, але й всіх, що є під орудою ТУРФДім. Бо не робить ріжниці, чи ви в Бритіш Коломбії, чи в Алберті, чи в якійсь иншій провінції склали пять доларів (мущина) на будову Укр. Роб. Дому в Торонто, ви, якщо бажаєте й годитеся із статутом ТУРФДім, можете стати його членом. За складену пятьдоларову жертву, кожний місцевий відділ прийме вас в члени ТУРФДім. Коли-ж у вашій місцевости немає відділу ТУРФДім, Ц.В.К. прийме вас, як вільного члена, або прилучить вас до відділу найблищої до вас місцевости. Кожна жінка, робітниця чи фармерка, стане членкинею Жіночої Секції, якщо зложить одного долара й вище на будову Українського Робітничого Дому в Торонто.

Центральний Виконавчий Комітет ТУРФДім, пригадуючи читачам нашої преси й всім українським робітникам і фармерам ще раз цю ухвалу 8. З'їзду ТУРФДім, кличе працюючих ставати його членами й членкинями.

Товариші й Товаришки! Будуючи освітні інституції ТУРФДім, ставайте одночасно їх власниками, йдіть в членство цеї великої освітньої організації й користайте зі всего того, що ця організація дає своїм членам. Збираючи колекту на будову Укр. Роб. Дому в Торонто між своїми сусідами чи товаришами при праці, пояснюйте їм цю ухвалу з'їзду нашої організації. Збільшайте ряди організованої, свідомої робітничо-фармерської громади! Памятайте про першу половину місяця березня!

М. Шатульський, секретар Ц.В.К. ТУРФДім.

ТРИЙЦЯТЬ ВІСІМ НАРОДНІХ МОВ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ.

38 народів С.Р.С.Р. мають уже свої альфабети, свою літературу, свої підручники.

Це зробили "варвари-більшовики" протягом 5—6 років. З великою тугою мріяв Пушкін про час, коли "слух обо мне пройдет по всей стране великой, и назовет меня всяксущий в ней язык: и гордый внук славян и финн, и ныне дикий тунгуз, и сын степей — калмык".

Не в інтересах царського уряду й тупоголового самодержавства було вчити народності Росії. Керувати ними можна було тоді тільки, коли вони темні. Не тільки Пушкіна, а й грамоти не давали "дикому тунгузу" й "внуку степей — калмыку".

І тільки революція збудила думку й слово всіх народів Радянського Союзу, тільки революція дала азбуку, грамоту, книжку, знання, науку й політичну дисципліну 38 народам великої країни.

Тільки революція утворила "Центральне Видавництво Народів С.Р.С.Р." при Ц.В.К., що перше в світі випускає підручники і літератуту башкирською, казацькою, киргизькою, карачаївською, татарською, узбецькою, уйгурською, дагестанською, вотською, мордовською, чувашською, калмицькою, ойратською, російською, фінською, німецькою, латвійською, польською, якутською, осетинською, ногайською, вірменською, естонською, еврейскою, кумицькою, лацькою, татською, грецькою, чеченською, та иншими мовами; мокшанською, гірсько-марійською, коміпермятською, та иншими говірками. (Це все народи автономних республік та областей. Незалежні республіки як Україна, Білорусь мають власні державні видавництва.)

Европейські лінґвісти та етнольоґи серйозно вивчають і стежать за цією надзвичайною культурною роботою Радянської країни. Найвидатніші світові вчені називають цю роботу в справі винаходження абеток та видавання літератури народів, що досі її не мали — "коштовною послугою для науки".

В інституті Маркса й Енґельса в Москві зібрано багато перенятих захопленням думок етнольоґічних европейських товариств про "коштовні колекції книг угро-фінською і тюрко-татарською мовами", і які являють величезний інтерес для фільольоґічних досліджень і подяк за цінну послугу для науки.

Наукові журнали всього світу відзначають величезне наукове значення літератури народів, що утворюється в Радянській країні.

— "Коли відсталі угро-фінські народи, що живуть у центрі Росії, так широко розгорнуть своє духовне життя, як бачимо ми це з зирянської літератури, коли в них знайдуться тверезі й разом з тим захоплені своєю справою керівники, як у Зирян, то ми можемо сподіватися, що широко розвинеться і зросте угро-фінське мовознавство. Ті окремі слова і тексти, що раніш збирали й записували з великими труднощами тільки підчас наукових експедицій, в майбутньому збиратимуть самі науково-підготовлені сини кожного окремого народу, і нашим лінґвістам залишиться тільки науково обробити подані їм готові матеріяли", — так пише в угорському науковому журналі проф. Давид Фркош.

Збудити широке духовне життя серед 38 народів на 6-ій части земної кулі — хіба це не величезне завдання, що поставила революція? Хіба це не коштовна послуга для науки?

Ви ходите по довгих коридорах цього величезного "Видавництва Народів".

Там, за дверима, кують культуру народів.

Мордовська секція. Редакція ґазети "Якстере-Теште".

Латвійська секція. Ред. ґазети "Кревіяс Циня".

І далі без краю: вірменська, башкирська, вотська, киргізька, узбецька, якутська, казакстанська, чувашська, німецька, сарбська, польська, татарська.

Кожна секція видає журнали, ґазету, підручники, художню літературу.

Зайдімо до одної з секцій. Марійська, редакція журналу "У Ілиш", — "Нове життя".

Запровадити ґрамоту політичну й просто грамоту в темне царство поганьсько-православного півмільйонного народу, що досі ще вірить у вогонь, заснувати журнал з тиражем у 1,500 примірників з 100 сількорами й 3-ма сількорками, збудити його від сну, внести світло в велику темряву, — ось праця, що провадять в одній з багатьох кімнат величезного культурного видавництва.

Беремо журнал. На обгортці — учасники жіночих зборів в Серновському кантопі Марійського краю. Далі — статті про роботу партії та комсомолу, організації сільрад, про національне свято "червоної квітки", про боротьбу з самогоном, про роботу серед жіноцтва, фейлетони, оповідання, ілюстрації.

Є вже й свої видатні поети та письменники. Перший марійський поет — Чавайн, далі — Мухін. Обидва вони селяни — вчителі. Відроджують, записують та оброблюють національну леґенду "Міст Амбулата" з часів боротьби казанського царства з Москвою. Звідси, з цієї кімнати оформлюють грамоту, літературу й культуру 500,000-ної людности Марійського краю.

І таку роботу провадять у кожній секції. Спрощують мову, касують арабізми, творять ортоґрафію, запроваджують нову термінольоґію, складають альфабети для всіх мов і говірок С.Р.С.Р.

682 назви, 3,531,450 примірників книжок кинули за рік в мільйонні маси народів, що до революції майже не знали грамоти й книжки.

У приміщенні "Видавництва Народів" ви зустрінете й чувасього селянина, що привіз робкорівську замітку до своєї ґазети, і Узбечку, і типові обличчя народів нашого Сходу.

Тут, у численних секціях, кують літературу й культуру 38 народів Радянського Союзу.

8 ґазет, 7 журналів, 13,849,081 відбитків з ріжних видань виходить з цього будинку на широкий простір С.Р.С.Р.

Д. Маллорі.

ПІДСУМКИ СИРІЙСЬКОГО ПОВСТАННЯ.

Протягом півтора року сирійського повстання число вбитих становить 15,000 осіб. До цего числа не включаються вбиті підчас бомбардувань населених місцевостей, померлі від хороби, голоду то-що. З французького боку втрати доходять 11,000 осіб. Безпосередні матеріяльні втрати, крім втрат від застою торговлі і т. ин., виносять 25 міліонів доларів. Досі Французи витратили на сирійську кампанію 3 міліярди франків. Число французького війська по ріжних місцевостях Сирії становить близько 70,000.

ЄДНАЮТЬСЯ В ПЕРЕСЛІДУВАННЮ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ.

На ґрунті величезних репресій проти національних меншостей виникло в Польщі зворушливе єднання центро-правої опозиції з урядом Пілсудського. Скинутий у травні й заплямований Пілсудським ватажок правиці, Вітос, несподівано виступив у соймі й демонстративно протяг Пілсудському руку примирення. Ця частина правиці забула свій колишній опозиційний запал і з головою кинулася в брудне море соймових дебатів. В питанні про вчинки уряду в справі розгрому Білоруської Громади й заарештування пяти послів правиця з повним задоволенням підтримала Пілсудського. Вона дає йому знати, що є можливість забути старі сварки й за перехід на бік Пілсудського прохає поширення репресій і переслідувань комуністів та національних меншостей. Вона вважає розгром громади й арешти лише за початок широкого походу і не може відмовити в своїх симпатіях урядові, що так багато обіцяє, хоча ще зовсім недавно вона робила вигляд, що справді вірить у революційність такого "санатора", як Пілсудський.

Праві реакційні партії мають всі підстави для задоволення урядом. Пілсудський має намір передати военно-полевому судові заарештованих послів і при закритих дверах винести їм смертний вирок.

Дня 25. січня сойм розглядав питання про видачу арештованих послів. Маршал сойму намагався не допустити дебатів з приводу цього, але це йому не вдалося. Українська, незалежна селянська, комуністична й білоруська фракції внесли гострий протест, засуджуючи насильства уряду. За мотивування цього протесту Ратай позбавив слова комуністичного посла Сохацького. Для більшої зручности питання було перенесено на спеціяльну вузьку комісію, що засідає при закритих дверях. Характерна позиції П.П.С., — вона стрималася від висловлення своєї оцінки, від сформулювання позиції, на якій вона стоїть в питанні про арешт послів, до того часу, поки уряд оголосить ті "матеріяли", що були приводом до репресій. Поки що П.П.С. не хоче перешкаджати урядові. Посли, що сидять у віленській вязниці Лукішки, оголосили на знак протесту голодівку. До них з-за солідарности приєдналися всі політичні вязні, що є в Лукішках. Ліві фракції сойму продовжують протестувати про арешту послів і попереджають уряд, що це насильство над десятками тисяч організованих білоруських селян може спричинитися до виступів проти влади роздратованого населення.

ПІД УВАГУ НАШИМ ЧИТАЧАМ.

Загал нашого свідомого українського робітництва в Канаді розуміє вже вповні вартість і значіння робітничої преси для робітників, чого найкращим доказом є успіхи пресових кампаній в місяцях травні й листопаді в користь "Укр. Роб. Вістей", "Робітниці" й "Фарм. Життя".

Свідомий робітник жертвує свій останній цент на підтримання своєї преси, бо знає він, що робітнича преса — це очі всіх працюючих, це одинока зброя, одинокий провідник і учитель працюючих, визискуваних мас. Вона єднає всіх пролетарів в одну велику пролетарську родину, якої одна мета й одні бажання в цілому світі.

Тому-то кожна робітнича ґазета, чи журнал, що ширять ідею визвольного руху і здорове зерно клясової свідомости, що організують думки й клясові почування працюючих мас, зводять їх в одне магутнє русло всесвітньої робітничої єдности, солідарности й клясової свідомости, заслугують на піддержку кожного свідомого робітника без огляду на те, в якій країні і в яких мовах вони не виходили-б. Одначе робітництво кожної окремої національности має свою пресу в своїй рідній мові і старається втримати цю пресу своїми власними силами. І українське робітництво з'окрема дбає саме про свою робітничу пресу; дбають про неї ті робітничі гурти в ріжних місцях, яких даний часопис в першу чергу обслуговує.

Після великої світової війни багато українських робітників опинилось поза межами свойого рідного краю. Українські робітничі кольонії існують сьогодня майже по всіх країнах Европи, куди военне лихоліття і післявоєнний буржуазний терор загнали десятки тисячів українських родин зі всіх частин Західної України. Така українська робітнича кольонія існує сьогодня у Франції, де 40,000 укр. робітників працює в ріжних місцях і де вони з'організувались в "Союз Українських Горожан у Франції" (СУГУФ). СУГУФ видає свій часопис "Українські Вісти", яких редактором є звісний український публіцист І. Борщак. Цей український робітничий часопис у Франції зробив досі велику й важну культурну й клясово-освідомляючу роботу між укр. робітництвом у Франції. Він причинився чимало до навязання тісних дружніх зносин українського робітництва з французьким пролетаріятом, з яким уряджував багато протестаційних віч проти білого терору на землях Західної України. Він познайомив найбільших французьких пролетарських письменників, як Барбюса й ин. зі страшними переслідуваннями українських селян і робітників з боку польських, румунських і чеських гнобителів, словом, він веде українське робітництво у Франції шляхом інтернаціонального єднання українських працюючих мас з пролетаріятом західної Европи.

Існування "Українських Вістей" тепер дещо загрожене в наслідок загального безробіття у Франції, яке відбилось також фатально й на умовинах життя українського робітництва у Франції.

Ми віримо, що читачам нашої преси цікаво дещо довідатися про життя українського робітництва у Франції. А це можна осягнути передплативши собі ґазету "Українські Вісти". Передплативши цю ґазету, дається в той самий час її матеріяльну піддержку. Головно ми рекомендуємо її нашим організаціям. Ця ґазета виходить лише два рази на місяць на 4 сторінки, однак має досить гарний інформаційний матеріял. Хоч вона не подає, скільки коштує її передплата на рік до Канади та Злучених Держав, то однак ми певні, що не більше, як 2 долари на рік.

Адреса редакції:

"Les Nouvelles Ukrainiennes"
18, Rue J.-J. Rousseau,
Paris, France.

СУД НАД БІЛОРУСЬКИМИ СЕЛЯНАМИ.

У Зельці відбулася росправа над 30 селянами, яких обвинувачувано у тому, що, бувши членами Білоруської Громади, вони скликали нелеґальні збори і ставили опір поліції, що намаглася розігнати ці збори.

У Барановичах відбуто суд над ґрупою притягнених до відповідальности селян із села Цигани, яких обвинувачувано у спробі звільнити двох селян, яких арештувала дефензива. Пятьох обвинувачених засуджено на каторгу терміном від 2 до 4 років.

"СНЕП ШАТС".

ПРО ВЛАСНІ КЛОПОТИ.

Хоч воно й не дуже гарно писати самому про себе, але я таки поправді скажу, як воно було.

А було воно так: в годині семій трийцять вже сходилися деякі діти. А тут ще й крісла не поскладані (бо це не у Вінніпеґу). Аматори і аматорки йшли просто на сцену. Прийшов один товариш, що не бере участи в представленню, сперся під стіною та читає кусник "фони-пейпер" з англійської ґазети.

— Поможи поскладати крісла, бо вже далі люде будуть сходитися, — просив я товариша.

— Хто, я?

— А хоч-би й ти...

— Я вже, братіку, поверх двайцять років в організації, — відповів він.

— Ну й що?

— Хай роблять ті, що недавно вступили до організації.

— Та я відколи тебе знаю, то ти все відмовляєшся від організаційної праці. Шкода, що ти вже двайцять років в організації! Користи нема ніякої.

Самий я поробив. Пізніше поприходили товариші й ті, що вже давно в організації і ті, що недавно повписувалися, та забрали свої місця. Коли вже зближався час починати представлення, я купив собі першорядного тикета і сів на призначене місце. Цим разом я вже був вільним від всяких організаційних обовязків і міг сидіти, дивитися на гру аматорів та любуватися штукою.

Вибіг зі сцени режісер та просто до мене.

— Зараз починаємо. Ви, товаришу, сьогодня вільні, будьте так добрі уважайте на гру і потім напишете до нашої ґазети. Але напишіть так, як буде і нічого непримащуйте.

— Олрайт.

Світло погасло і я звернув свої очі на сцену.

— Оттут ще є місце, — сказав заводчик і завів перед мене високу жінку. Мій вершок голови, якраз її по шию. А вона ще й в капелюсі. Нічого не міг бачити. Глянув на бік і побачив одне крісло порожне. Перейшов і сів. Наперед мене сиділа маленька жінка і держала на руках дитину. Я міг дещо бачити через її голову. Перша дія кінчалася траґедією і я впялив очі на сцену, щоби побачити, як Максим пописується в цій траґедії.

— Губці, синочку, губці, губці, синочку... — це жінка до синочка.

Підчас самої траґедії жінка піднесла свого синочка до гори та "губці" й "губці". Я, то з одного, то з другого боку заглядаю і тяжко. Бо коли я в лівий бік, то й жінка зі своєю дитиною туди саме, коли я в правий, вона й собі туда та все "губці". А до того всього діти ще й "батлями" кидали по підлозі і я нічого не міг почути.

По скінченню першої дії прибіг до мене режісер і питає:

— Я як?

— Добре.

— Справді?

— Бігме.

Таке саме було до кінця. Аматори довго чекали рецензії в нашій ґазеті, але я не написав.

— Він пише лише тоді, коли самий режісерує, — скаржилися на мене й до сьогодня криво дивляться.

— Коли я режісером, то зза сцени найкраще можу бачити гру аматорів, — відповідаю я.

Драпака.

"ШУР МАЙК".

Нині вечером в Укр. Роб. Домі у Вінніпеґу крім дуже цікавої штуки п. н. "ВЕЛИКИЙ ВИГРАШ", буде показано на павзах дві дуже смішні комедії — фільми. Одна з них під наголовком "SURE MIKE", а друга "BIG RED RIDING HOOD".

Тому не забувайте й численно прибувайте, а проведете дуже вдоволено вечір. Постарайтеся тикети набути таки зараз по полудни.